

Mandat - Ekspertgruppen for deling av industridata i næringslivet

Bakgrunn

I Meld. St. 22 (2020 – 2021) *Data som ressurs – datadrevet økonomi og innovasjon* er det uttrykt et nasjonalt mål om at Norge skal skape verdier og nye arbeidsplasser basert på data. Ett av tiltakene i meldingen er å opprette en tverrfaglig ekspertgruppe for deling av industridata, som skal utarbeide retningslinjer for ansvar, eierskap og bruksrettigheter i forbindelse med deling og bruk av denne type data.

Dataøkonomien forventes å bli en viktig driver for økonomisk vekst framover, og vil ha stor betydning for norsk næringsliv. Økte krav til bærekraftig og grønn forretningsdrift gjør også at næringslivet må omstilles. Ifølge Europakommisjonen har industrielle data et stort verdiskapingspotensial både for næringslivet og samfunnet.¹ Denne type data er typisk data fra sensorer og kontrollsystemer i produksjonen, vedlikeholds- og arbeidsplanleggingssystemer og utstyrsinformasjon. I dag utgjør industrielle data en stadig større andel av verdiskapingen i de fleste norske næringer og sektorer, men næringslivet må bli enda bedre til å utnytte egne data, og til å dele data med hverandre. Sammenkobling av flere og/eller ulike datakilder på nye måter muliggjør ny innsikt og kunnskap som kan gi grobunn for effektivisering, næringsutvikling og innovasjon. Økt deling av industridata innad i næringslivet og mellom offentlig og privat sektor, skal kunne gi oppstartsselskaper, små- og mellomstore bedrifter og det etablerte næringslivet muligheter til å utvikle nye forretningsideer, produkter og tjenester.

Datadeling i næringslivet er motivert av egne forretningsmuligheter, og basert på frivillighet eller samarbeid. Det å ivareta immaterielle rettigheter er derfor viktig for at det nasjonale og internasjonale markedet for den datadrevne økonomien skal utvikle seg på en god måte. En barriere for økt deling av data i næringslivet er knyttet til avklaringer av eierskap til data og tilgangs- og bruksrettigheter ved deling og bruk. I mange tilfeller kan slike utfordringer løses gjennom avtaler mellom partene, hvor eierskap og tilgangs- og bruksrettigheter framkommer av kontraktsvilkårene. Samtidig kan noen dataverdikjeder være så komplekse at det å utarbeide og følge opp avtaler, kan bli svært krevende. Mange bedrifter er også usikre på hvilket handlingsrom de har til å dele data de har innhentet utenfra – og kanskje kombinert med egne data, og hva slags ansvar de har for bruken dersom dataene inngår i nye verdikjeder. Næringslivet ser derfor behovet for økt veiledning og felles kjøreregler eller retningslinjer for hvordan avklare slike spørsmål i datadelingssamarbeid.

Oppdrag

Målet for ekspertgruppens arbeid er å legge fram forslag til konkrete retningslinjer og anbefalinger til konkrete tiltak for hvordan avklare ansvar, eierskap og bruksrettigheter i

¹Communication from the Commission to the European Parliament, the Council, the European Economic and Social Committee and the Committee of the Regions *A European strategy for data* COM/2020/66 final

forbindelse med deling av industridata innad i næringslivet. Arbeidet skal også se på roller og ansvar der offentlige og private virksomheter inngår i samme dataverdikjede.

Ekspertgruppens anbefalinger skal hovedsakelig være rettet mot næringslivet, og hva næringslivet kan gjøre. Ekspertgruppen kan også komme med forslag til hva som ev. anbefales løst innenfor offentlig-privat samarbeid.

Arbeidet skal ta utgangspunkt i et norsk perspektiv, men må ses i sammenheng med utviklingen på europeisk nivå for å sikre effektiv ressursbruk, så vel som norsk næringslivs mulighet til å ta del i den europeiske dataøkonomien.

Ekspertgruppen skal vurdere og gi anbefalinger knyttet til juridiske, tekniske og forretningsmessige forhold rundt datadeling mellom næringslivsaktører i Norge, og peke på hvilken praksis som fremmer eller hindrer deling og verdiskaping med data. Vurderingene og anbefalingene bør ta utgangspunkt i eksisterende kunnskapsgrunnlag i hhv. Digital21-rapporten (2018), rapport fra ekspertgruppen for datadeling i næringslivet (april 2020), og Meld. St. 22 (2020 – 2021) *Data som ressurs. Datadrevet økonomi og innovasjon*. I tillegg har flere næringer og bransjer satt i gang samarbeidsprosjekter for å få til økt deling og bedre utnyttelse av data i verdikjeder og bransjer. I den forbindelse er det utarbeidet ulike rapporter og anbefalinger som bør inngå i ekspertgruppens kunnskapsgrunnlag.

Organisering og frister

Ekspertgruppen for deling av industridata oppnevnes av kommunal- og distriktsministeren. Sekretariatet for ekspertgruppen etableres av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

Ekspertgruppen skal utføre arbeidet i samarbeid med berørte aktører fra næringslivet, forskningsmiljøer og det offentlige. Det skal vurderes etablert *en bredere sammensatt referansegruppe* som skal støtte ekspertgruppen i arbeidet. Opprettelse av en slik referansegruppe vil også kunne bidra til en forankring av arbeidet i ulike sektorer og bransjer. Kostnadene ved å sitte i gruppen dekkes av den enkelte aktør.

Ekspertgruppen skal levere rapporten i mai 2022.